

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez posiljanja na dom
za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četr " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četr " 2 " 60 "

STOEVENSKI NAROD

Vredništvo in opravljenje je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

AUSTRIJSKO DOMOLJUBJE.

Stara skušnja uči, da človek vrednost marsiktere stvari še le potem prav čisliti spozna, kadar jo je zgubil. Nedá se tajiti, da ne bi bili naši državniki tega, kar se razumeva pod austrijskim domoljubjem ali patriotizmom, po svoje prav dobro čislali, kajti pod tem klicom so državno blagajnico veliko sveto posrednih in nepodigli naše sinove po bojiščih vsega sveta, pod tem klicom so nam pobirali iz žepov največi del naših zaslужkov in dohodkov, pod tem klicom so nam svoboščine jih obetali in zoper jemali in kratili, pod tem klicem so tako gospodarili, da zdaj vsaj vsake kvatre enkrat slišimo govoriti o žugajočem državnem bankeretu in da vsaki dan vidimo zdihovati cubožane narode, pešajočo obrt in kupčijo itd. Soditi po jeremijadah uradnih časnikov se je dunajskim državnikom izpod roke izmazalo, kar so do zdaj pod imenom „domoljubja“ tako pridno rabili v svoje vojaške, finančne in druge svobodnosti namene enako vrednosti. Dober četr leta sem so uradne novine v vseh spremembah zdihovale po tem čustvu austrijskih narodov in nekoliko dni pred božjem je „Wien. Abdp.“ in „Prager Abdztg.“ na vsa usta zaupila, da austrijskega domoljubja ni, da eni narodi hrepené proti jugu, drugi proti severu in zoper drugi proti zapadu, le za Avstrijo da se noči nikomur ogreti srce. Beustu, ki bi rad v evropski mačji godbi vsakako piskal na eno najbolj glasnih piščalk, ta odkritost uradnih časnikov ni mogla biti po volji: kaj bi on tudi v svetu držav mogel govoriti v imenu Avstrije, ako njeni prebivalci sami za njo ne marajo! Uradni novinar Warrens je moral torej s 3 kralji na kolegovanje po austrijskem domoljubju, in mož, ki kakor Warrens zna hudiču rep zavihati, moral je zgubljeno stvar najti in našel jo je res v nemških sreih, vsaj tako je bilo brati v vseh uradnih in ponosnih neuradnih nemških listih.

To dvojno uradno preziranje našega domoljubja in pa razprave, ki so se vsled ljubljanskega programa začele po nemškatarskih novinah, pripravile so tudi nas, da smo svoje sreče preiskali do zadnje gube in da denes v začetku leta svojim prijateljem, neprijateljem in neudeležencem razodenemo svoje mnenje o svojem domoljubju.

Kakor vselej tako tudi denes brez vsega hinavčevanja želimo, da se Avstria obrani. V austrijsko državno podvzetje smo mi Slovenci potaknili preveč svoje krvi, preveč svojih spominov in najboljih moči, da bi mogli denes vso to svojo velikansko ulogo od sebe pahniti; kar smo imeli, uložili smo v austrijsko početje: denes imamo pravice o do nje, ona je edina naša državna last. Ravno tako smo pa tudi brez vsega hinavčevanja vedno izrekali — in za svojo odkritosrčnost dovolj preganjanja trpeli — da mi želimo drugačno Avstrio; da jo želimo cesarjem v red vsem pravico, dobro mater, okolo ktere se bodo v miru in prijateljstvu zbirali vsi njeni narodi; in da se torej ne moremo sprizazniti niti z možmi, niti z načeli, niti z oblikami, ki so cesarjevimi in željam ter koristim narodov nasprotne.

Prepričani smo, da Avstriji ni rešitev, dokler se državopravna vprašanja ne rešijo tako, kakor jih rešena želé opozicionalni narod. Vendar denes ne bomo se postavljali na državopravno stališče, ampak samo na podlagi obstoječih razmer pogledali, kako je sedanja Avstria vedela zbujati austrijsko ljubezen, austrijsko domoljubje.

Dvojno bi nas imelo vabiti: svoboda in pa avtonomija — dve lepi stvari. Pa svet je danes trezen in računi, in naš svet si je zračunil, da večina novih ustanov niso ustavne dobrote, ampak samo finančne naprave. Predno smo dobili februarsko in decembersko ustavo, pod absolutizmom smo plačevali v po svoje prav dobro čislali, kajti pod tem klicom so državno blagajnico veliko sveto posrednih in nepodigli naše sinove po bojiščih vsega sveta, pod tem klicem so nam pobirali iz žepov največi del naših zaslžkov in dohodkov, pod tem klicem so nam svoboščine jih plačujemo v državno blagajnico, se niso nikjer zmanjšali. Država je res deželam, okrajem in srenjam prepustila nekoliko opravkov, da jih smejo same oskrbovati, a pri tem ni zmanjšala nobenega davka dežele, okraji, srenje pak so morale nalagati nove doklade. Prej nam je država napravila šole, zdaj jih pri istem davku morajo dežele, okraji, srenje; res je n. pr. država mestom prepustila mestno policijo, a mesta si morajo policijo sama plačevati in državi tudi to plačevati, kar so jej prej plačevali za njeno policijo; ceste in enake stvari, spadajoče pod deželno in okrajno avtonomijo se morajo plačevati z novimi dokladami; poleg avtonomnih deželnih, okrajin in srenjskih zborov so se brez potrebe a za drag denar ohranili star državni uradi. Državi moramo plačati star davek skoraj samo za to, da smemo v državi živeti, vsako potrebščino pa moramo poravnati iz lastnega žepa. „Zidajte si šole, če Vam jih je treba“, je rekel Giskra; „izrejajte si sodnike in uradnike, če jih hočete imeti“; „plačujte šolnino, če nočete, da bi Vam deca obdivjala“; „delajte in nasipajte si ceste, če se hočete voziti“ — tako pravijo sedanji gospodarji. Plačaj sodnika s koleki, advokata z ekspenzami, šolnika z denarjem in z biro, biriča z dostavnino — tako uči praksa. Na državo se naš državljan le takrat spominja, kadar gre v davkarnico in kader sina spremlja k novačenju, vso potrebe vsakdanjega dušnega in materialnega življenja mora plačati ali sam, ali pa v srenji, okraji ali v deželi. Od kod torej navdušenje za državo?

Vsi naši zastopi so finančne naprave. Njih sklepi se v drugih nefinancnih ozirih, ne potrjajo, ali potrjajo po volji in samovolji. Svoboda je pokažena po volilnih redih, po vladnem pritiskanju, po zasukavanju in neizvrševanju danih postav. Se je vendar deželni svetnik in okrajni sodnik mariborski držnil izreči: „kaj morebiti Slovenec — ktere je pri tej priliki imenoval slovenske katalije — mislijo, da so postave o ravnopravnosti kaj druga, nego da se nekterim peseck v obraz meče (zum augen auswischen)“ — in država ga je za to z odlikovanjem počastila!

Dokler se bodo take in enake stvari pri nas gostile, toliko časa se moramo oklepati in navduševati in žrtvovati le za svojo ožjo domovino, kateri moramo šole staviti, knjige pisati, ceste delati itd. Naš državni patriotsizem pa nam je v sedanjih notranjih razmerah predpisani v kazenskem zakoniku, in naše pozrtovanje bode toliko, v kolikor se nam bode predpisalo v davkarskih knjigh in v brambovski postavi. Višokih patriotskih činov sedanja Avstria ne sme pričakovati od svojih narodov. Domoljubje, pravica in zadovoljnost so tako ozko zvezane stvari, da da si ene ne moremo misliti brez druge.

DOPISI.

—s. Iz Ljubljane, 31. dec. [Izv. dop.] (Licealna biblioteka in bibliotekar Muys. —)

OZNALI:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " 2krat,
4 " " " 3krat.
večje pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

leta, iz katerga se razvidi, da je odbor čitalnične do-
hodke obračal vedno le v napravo koristnih stvari in
podporo narodnih namenov. G. tajnik poroča o številu
družabnikov, katerih je skupaj 72, namreč 48 domačih,
19 vnenjih in 5 domačih neplačnih; naznani, da je či-
talnica napravila v preteklem letu 12 veselic, med kte-
rimi je bilo 6 glediščnih iger in pri katerih je pomagalo
18 različnih oseb. Slovenskih časnikov je imela čital-
nica 11, nemške 4; vč časnikov so posojevali drugi
priatelji čitalnice, tako da jih je bilo do 20 sleherni-
dan na razpolaganje. V prihodnjem letu se bode na-
ročila zopet na vse slovenske časnike, razun dveh, ki
jih priatelji posojujejo in na 5 nemških.

Na dalje je bilo govorjenje o napravi fisharmonike
ali glasovirja. Nazoči so se izrekli za napravo glaso-
virja; ker pa še ni pri rokah potrebnega denarja in
bode morda premanjkovalo 150—200 gld., kateri denar
se ne more hipoma zložiti, obljnbla sta nazoča go-
spoda: K. Stranecki in Št. Lapajne, da ta de-
nar brezobrestno posodita čitalnici, za kar jima zbor
hvalo in slavo izreče.

Potem je bilo na vrsti ustanovljenje narodne bu-
kvarnice v Idriji. Po dolgem razgovaranju se je sledče-
dočilo: Narodna bukvarница je za Idrijo koristna in
potrebna naprava. Da se ustanovi, bodo skrbel odbor
idrijske čitalnice, kteri bode s knjižničarjem vred vse
potrebno vpeljal in ukrenil. Za podlogo narodnej bu-
kvarnici bodo dosedanje knjige čitalnične in druge,
ktere so nekteri nazoči darovali obljubili. Na čitalnični
račun se bodo tiskale prošnje, povabila, pravila itd.,
odbor čitalnični bode prosil vlado za dovoljenje in po-
trjenje pravil in kakor se vse to ugodno reši, ustanov-
ila se bode bukvarnica, ktere se bode udeležil sleherni,
ki bode na mesec plačal 10 kr. Po teh določbah se je
volil za knjižničarja J. Lapajne.

Na dalje je zbor pooblastil odbor čitalnice, da si
sme tudi med letom poskrbeti in v najem vzeti pro-
stornejše in primernejše stanovanje za naše društvo.
Naposled se je dosedanji začasni odbor za trdno eno-
glašno izvolil, ker v njem so najspodbnejše in naj-
delavnejše osebe, ki so gg.: F. Stegnar, predsednik J.
Inglič blagajnik, Gr. Žerov tajnik in K. Stranecki in
J. Rupnik, namestnika poslednjih.

Iz Dolenjskega, 27. dec. [Izv. dop.] (S o-
bodno!) ravnanje črnomáljskega okraja
neda glavarja.) Prijatelj iz črnomáljskega okraja
mi piše sledče, kar ne morem za-se obdržati, da ne

bi slovenskemu občinstvu naznani: „15. t. m. smo imeli
zbor našega društva (učiteljskega), pri katerem je bilo
na dnevem redu tudi razgovaranje o vprašanju: „Za-
kaj kranjsko učiteljstvo in šolstvo ne napreduje v duhu
novih šolskih postav in ukazov?“ Učitelji smo pred
zborom premisljevali razne razloge, ki pri nas ovirajo,
da šolstvo si ne more tako opomoči, kakor želé in
zahtevajo nove šolske naredbe, kar zvemo od predsed-
nika našega društva, da je okrajni glavar prepovedal
razgovarjati se o omenjeni točki. Strmeli smo pri tej
mogočni prepovedi, čudili se svobodomiselnosti okraj-
nega glavarja, pa se tudi pritožili pri c. kr. deželnim
vlastim.“ Tako se glasi prijateljsko pismo, kateremu le to
dostavljam, da je zelo napak, ako se tudi našemu uči-
teljskemu stanu, ki se je komaj zbudil in gibati začel,
delajo take zavire in neprijetnosti, ki ga morejo le od-
vračati od dobrih poti, ki so jih učitelji ravno sedaj
nastopili.

—a— **Iz Metlike**, 28. decembra. [Izv. dop.]
(Babje delo.) Metliški občinski odbor je sam sebi
tehno klofuto dal. 21. maja t. l. je sklenil, da se
ima v prostorih nove mestne hiše nova čitalnica osno-
vati, in je v ta namen dvorano, ktera je za čitalničke
potrebe prav pripravna — eno leto brez vse plače pre-
pustiti obljubil. Za osnovanje čitalnice je bil odbor
imenovan ali žalibče! odbor ni izvršil svoje naloge
nekoliko zavoljo tega ker poletni čas za čitalničke
stvari ni jako ugoden, a nekoliko zato, ker dvorana
mestne hiše za vstop ni pripravna bila. Strop se je
odluščeval in po seženj na široko in na dolgo odpadal,
tako da si človek v omenjeni dvorani ni bil življenja
varen. Bilo je tedaj potrebno, da se je strop popravil
in na novo ometal in ko se je to storilo, je ravnatelj-
stvo čitalnice — to je ravnatelj, tajnik, blagajnik in
in dva odbornika — sklenilo se odmah v čitalnici na-
menjeno mestno dvorano preseliti. A kaj se zgodi? Dvorana
mesto da bi se odprla, zapre se — to je storil
občinski prvi svetovalec češ, da so prostori mestne hiše
za drugo stvar namenjeni in da se bo v kratkem ob-
činski odbor sklical, ali sklep od 21. maja 1870 potrdi,
ali ga pa ovrže, oziroma na to da se misli nova de-
kliška šola napraviti.

Ne morem reči, da je kdo nasprotnik osnovanja
dekliške šole, ker vsakdo potrebo in korist take učilnice
priznavati mora, ali to je za zdaj le demonstrativno
postopanje proti osnovanju narodne čitalnice. To se s
tem lahko dokaže, ker je bil občinski odbor poprošen,

da vsaj toliko časa dvorano čitalnici prepusti, dokler
se dekliška šola ne osnuje, ker vsak dobro zna, da se
čez noč taka učilnica ustvariti ne more in da bo še
nekoliko časa preteklo — dokler se ta reč vredi in
pripravi — potem se je tudi prosilo, naj sklep občin-
skega odbora od 21. maja 1870 vsaj do 21. maja 1871
velja, da se bo vendar moglo, reči občinski odbor je
„mož beseda“ ostal — pa zastonj! — vse zastonj!! —
Metliški občinski odbor, kterega je prvi svetovalec
Gustin sklical, je sklep od 21. maja 1870 ovrgel, ni
ostal mož beseda in to je — mislim — babje delo,
sramota za mesto, sramota za vso občino, ktera ima
takove zastopnike, da kar denes sklenejo, jutri že ovr-
žejo. Mesto hlač naj kiklje natakrejo — kiklje se jim
bodo dobro prilegle — in potlej jim ne bo nihče zame-
ril, če denes belo rečejo, jutri pa črno.

Opomniti moram tudi, da je bilo omisljeno, ka bo
osnovanje glavne šole v Metliki kmalu na dnevni red
prišlo, in da se bo takrat tudi o osnovanji dekliške
šole pretresovalo. Zastonj tudi to! mestni očetje so si
v glavo ubili, dekliška šola se mora odmah napraviti,
če ravno bi vedeti mogli, kaj postava zahteva, ako se
bočejo javne učilnice osnovati in da bode utemeljenje
večkrat omenjene učilnice vsaj leto dni potrebovalo.
S tem je odbor dokazal, da v njem ni duha ne
sluha narodnosti, ktera ravno zdaj ves velikanski slav-
janski svet giblje in mogočnost narodov v tem smislu
dokazuje.

Obžalujmo takovo sramotno postopanje in izreci-
mo željo, da se vsem tem babjim oviram na drugi na-
čin v okom pride.

Hvala Bogu! to se je že zgodilo. Domoljubi na-
šega mestica si hitro druge prostorije za čitalnico dobèe
in odmah se je preselovanje izvršilo. Božične praznike
samo se že v nove prostore shajali ter tamkaj veselili
in pozdravljali se na ljubem našem domačem polji. Ni
se slovesno odprla naša čitalnica, ker to je le nadalje-
vanje poprejne čitalnice.

Narodna stranka se raduje o uspehu novo osnovane
in tako hitro v život spravljenje čitalnice, nadjaže se,
da bodo nesramne ovire njenih sovražnikov in brezdu-
nih nasprotnikov za vsigdar omahnile.

Opazi se, da gospod mestni župan zavoljo bolezni
pri imenovani zanimivi seji mestnega odbora ni nazočen
bil in da on omenjeni sklep ni odobril temveč pobjal.
Slava mu!

Jn kdo vso to opako, to zapreko in ta nemir dela,

Listek.

Besedica o „Zvonu“.

„Mortuos plango“.

Kakor je „Slov. Nar.“ že enkrat poročil, „Zvon“
z novim letom preneha. Prosté se od njega zdi se mi
primérno, nekoliko besedic o njem tudi v „listku“ po-
vedati, besedic iskrenih in odkritosrčnih.

Mali narodje bolehajo radi od dušne bolezni,
kterej se pravi po nemško „kleingeisterei“, tudi „klei-
nigkeitsnergelei“, po slovenski „malenkostni duh“ ali
„pričkanje“. Ta je tudi naša bolezen. Drug drugega
poznavamo z mladih nog; vidimo si takó rekoč v obisti
in v osrčja. Odtod prihaja sumnja, ka naš sosed ne
more več vedeti, in bolje kaj znati in delati memo nas
samih; odtod postajamo zavidni in nenavidni na vsa-
kega, ki se više nas popnè, in nikjer ni toliko „pro-
rokov v domačiji“ nego pri nas. Ta bolezen nas dela
sitne, preostre, malodušne in nesložne. Te slabosti že
zadostujejo same vsaki resnejši naš korak v polki takó
kakor v literaturi zavreti in zaprečiti.

Te bolezni je tudi „Zvon“ umrl. Kajti prete-
sujmo „Zvonove“ objave in dopisovanja še takó na
drobno, pravega, dotekljivaga vzroka, zakaj je pre-
nehal, ne moremo niti z „očki“ najti. „Zvon“ se ni
pritoževal ni o malem številu podpisnikov ni o nedo-
stajanji spisov, nego kar ga je „zavratno“, kakor on
pravi, napadlo in mu vrat zavilo, to — je ista naša
bolezen: iz malodušja prihajoča nestrljivost nekterih
ljudi. Morebiti bi tako ali ovako izogibanje „Zv.“ ih
vrednikov providneje in listu koristneje bilo; morebiti

bi od strani jemu naprotne tudi trebalo bilo več vzdrž-
ljivosti in strpljivosti; morebiti bi vrednik najbolje bil
storil preziravši te zapreke in napade in čvrsto nada-
ljevavši svoj pot. Nijedne teh obzirnosti ni bilo; list
je prenehal — v poduk lastni in ljudski; sile pa
mu n i bilo prenehati.*)

Jako bogati in obširni obseg „Zvonovih“ predelov
nam kaže dušno plodnost tega lista. Najbogatejši je
bil „pesni“, o katerih se sme v obče trditi, da čeravno
po mislih in čustvih vse ne dosegajo prave pesniške
visokosti in „klasičnosti“, ipak v vsakem oziru prese-
gajo razvo naših prizuanih največih pesnikov vso ostalo
umetljeno povezijo. Med pesniki nahajamo mnogo novih,
a nad „Borisa“, Levstika in Levca ne boljših. Boris ima
nežno pesniško žilo, morebiti za naš čas in našemu
okusu prenehko, prenežno žilo; kar pa on napiše, je
po narodno povedano, je globoko čutljivo in premljeno,
je mnogokrat tudi originalno izrečeno in postaja tudi
mnogokrat prav klasično. Ena najlepših B. pesmi v
„Zvonu“ je ona „Na Jenkovem grobu“ (str. 32.). Lev-
stikova vila je menje nežna in tudi menje ozirna
memo Stritarjeve; dostikrat je rada originalna, pa pri-
meri se jej dostikrat, da postane preostra in prerezka,
tako da ene besede preveč zabolé; oblika je vselej iz-
vrstna. Levec je lehek in spreten v zlaganji verzov
in rim; njegove pesmi imajo nekaj veselega in prijaz-
nega v sebi, kar nas nalik čistem planinskemu in le-
sovemu vzdahu jako ugodno navduhuje; kar nam
Levec pripoveduje in zagotavlja, je vse prirodno in lju-
*) Cujemo o tem, da premnogo mladine ni naročine pla-
čalo. Opominjati bode treba naše mlade ljude, da se tacih
lehkomiselnosti odvadijo.

beznivo. Sploh pa v „Zvonovih“ pesnih nismo kakovih
novih napravljen in vrst poezije našli; vse se suče
okoli že opevanih predmetov; nektere besede in ves
način govorjenja se navadno ponavljajo; vzduh, kjer di-
šejo te poezije, opominja nas Preširnovih poezij. Posne-
manje Preširna, „Preširnov kultus,“ je cilj skoro vseh
teh pesni; pesniki „Zvonovi“ hočejo veljati za Pre-
širnove epigone, za Preširnoviče. S tem pa, da vso vrsto tega pesništva „epigonsko“, „Preširnovo“, imenujemo, povedali smo svoj sôd o njej in
določili jej céno, ktera jo pristojí. —

Izmej p o e s t i „Zvonovih“, resnih in šaljivih, je
„Zorin“ najumetnejša, pa hira od premeknosti in než-
nosti. „Doktor Bežanec v Tožbanji vasi“ je v svojih
podrobnostih večemu občinstvu slovenskemu premašo-
razumljiva. V „šaljivo ukovitih spisih“ je mnogo soli,
pa v nekterih preveč popra, kakor je naša pripovestna
literatura sploh prerada satirična, kar tudi ruskej lite-
raturi sami ruski pisatelji očitajo. Turgenjeva in
Gogoljeva slava izvira iz rezkih njih popisov temnih
strani ruskega života. Objektivno-narodna je „Lipe“
(Jurčičeva), kjeri pisatelj je do sedaj življenje prostega
slovenskega ljudstva najvernejše nariral. „Literarni
pogovori“ so premašo verni svojemu naslovu in jih
obseg je širji nego napis in namera. Da je vrednik
povestnico „o Vodnikovem rokopisu“ (Levstikovo) med
„lepozansko-ukovite spise“ del, proti temu, menim,
bodo sôdni in pravniški protokoli lepo protestovali.
Škoda je, ka ni več „pisem o Rusiji“ (Celestinovih)
natiskanih; o svojih soplemenikih se najraje od svojih
rojakov dajemo podučevati. Tudi eden znanstveni
daljši spis je v „Zvon“ svoj pot našel: „Pravi vzroki

Vredn.

kdo je vsega tega kriv? To je po glasu narodnjak a v istini kukavica, sejavec zmajevega semena, razdražljivosti, strasti, pristranosti, nemira in krivec kaljenja javnega miru.

Bog se ga usmili daj mu pravo pamet in popelji ga na pravi pot poboljšanja.

Politični razgled.

V Pragi so ustavoverneži sklenili, naj se Galicija popolnoma izpusti iz cisaljanske zveze in iz upravnega organizma avstrijskih dežel. Galicija bi postala po receptu teh gospodov popolnem samostojna in bi se imele po prej natanko določiti nektere zadeve, ki bi jej vendar še skupne ostale in pa bi moralna posebna narodnostna postava Nemcem kot 3. narodnosti na Gališkem zagotoviti popolno narodno ravnopravnost. V ustavovernih krogih je mnogo veselja vsled tega sklepa, ker si obetajo, da bodo ustavoverna stranka v državnem zboru v prihodnje zopet postopala po enem programu. — Dr. Herbst je pisal v nemšk list v Pragi dru. Giskri političen mrtvaš list. Zavist med temi gospodoma je toliko, da se še zdaj javno pobijata. Pa tako hitro ne bodo nobenega še konec, kakor mačke ne, če tudi 9krat raz strehe pade.

V vojni krajini se je raznesel glas, da se ima vsa krajina vrči v državno zvezo z Ogersko. Cisaljanska delegacija samo skrbeča za svoje „nemške“ dežele noče nobenega krajarja votirati za upravo krajine, ravno tako Ogerska noče ničesa dozvoliti, dokler krajine popolnem ne dobi v svojo oblast. Delegacije imajo lahko govoriti o dozvoljevanji proračuna za krajino, o kteri je notorično, da lahko iz svojih dohodkov opravlja vso svojo upravo in da čez to še plačuje v splošno blagajnico. Da se pri tem preustrojanji čisto nič ne misli poprašati krajina sama, to se pri naših svobodnostnih razmerah umeva samo ob sebi.

Pruski kralj se je nečakaje na dovoljenje bavarške že uradno začel imenovati nemškega kralja in tudi se že rabi uradno ime „nemško carstvo“.

Pruski se vsaj na videz pripravlja, kakor da bi hoteli streljati na Pariz, dasiravno strokovnjaki trdijo, da je to nemogoče. En vspeh zdaj imajo: Francozi so zapustili višine avronske, a odpeljali vse topovje. V Parizu so vsled tega žalostni, vendar trdno namenjeni do zadnje kaplje se boriti in zopet pričeti ofenzivo. Zima

zdaj na obé strani dela mnogo ovir, ker se francoski svobodni streljci ne morejo gibati in ker Prusi v trdno zmrzneni zemlji ne morejo kopati okopov. Sicer pa se stanje Francozov vedno zboljuje. Na Loari in v zpadu naraščate dve novi krepki armadi in se množite od dne do dne. Že danes imajo 24 korov na bojišči in v kratkem jih bodo imeli 30. Princ Friedrich Karl je že zdaj preslab, da bi mogel kaj početi proti fr. generalom Chanzy in Bourbaki, in pride v velike zadrege, kadar Francozi stopijo v ofenzivo. Nemški časnikarji že zdaj vidijo pred seboj pogubo nemške loarske armade. Sploh so začeli tudi grajati že vso nemško taktilo, ki vse svoje moči zbira okolo Pariza in vsi priznavajo, da bi bilo Nemcem toliko kakor nič pomagano, ko bi se Pariz tudi udal, ker bo francoska armada naslonjena na morska mesta svoj upor tem krepkeje nadaljevala. Po zadnjih poročilih je Bourbaki svoje operacije z nova začel in se obrnil proti nemškemu generalu Werderju, ki je v hudihih stiskah. Isto tako se poroča o Faidherbu, da proti Nemcem maršira. Torej je prihodnje dni pričakovati važnih, morebiti odločivih bitek.

Zadnji dan preteklega leta je bil prišel italijanski kralj prvokrat v Rim. Telegrami poročajo, da je bilo vse mesto razsvetljeno in da je vesela množina kralja navdušeno pozdravljala. Kralj je 200.000 frankov daroval nesrečnemu, ki so bili vsled povodnji oškodovani, v isti namen je podaril vse denarje odločene za slavnostni njegov sprejem v Rimu. 1. januarja je potem kralj zopet odpotoval iz Rima.

Novi španjski kralj že prve dneve ni srečen. Prim je umrl; zarad tega je odpadlo mnogo svečanosti pri njegovem sprejemu. Po mestih se bojé, da bodo ljudstvo delalo nemir in vojni minister je neki zasačil veliko zaroto, namenjeno proti vsem nasprotnikom republike. Novi kralj je bil v Kartageni prav bladno sprejet; v pondeljek je prišel v Madrid.

O rumunske vprašanji se brzjavljajo iz Cartigrada: Uradno novinarstvo ostro graja prizadevanje Rumunske, in dokazuje, da rumunski koraki ne morejo imeti drugačja vspeta, nego da bi podonavski kneževini padli ali Avstriji ali Rusiji v last. Ti listi trdijo, da bi si Turška hotela in vedela svojo vrhovno oblast nad omenjenima kneževinama tudi potem še varovati, ko bi ju hotela vsa Evropa podpirati pri njunim prizadevanji po popolni državni samostalnosti.

francoske revolucije“, kjer nam ono dôbo s strogo historiškega stojališča odpira in razkazuje, za kateri poduk g. Šukljeju zahvalnost dolgujemo. Nekoliko več takovih, najme znanstvenih spisov, a nekoliko lože in proše napisanih nego je ravno omenjeni, nikakor ne bi našemu občinstvu bilo v škodo. Kajti globokejšega poduka, če tudi o že za znane proglašenih predmetih, nam je vsem živo treba. Pravi biseri, v vsakem oziru, so „obrazi iz narave“ (nam se beseda priroda pravilnejša vidi) iz peresa g. J. Ogrinca, na ktere posebno pozornost obračamo. V njih se (po primeru znamenitega Tschudi-ja in Brehm-a) življenje v živej prirodi v prekrasnej besedi in s čudovito resničnostjo narisuje.

O prozi „Zvonovej“, posebno o nekterih Stritarjevih „lepšemu“ spolu namejenih spisih, smejemo to sodbo izreči, da naša literatura do zdaj tako lepih ni imela. S Stritarjevimi spisi je v našej prozi nov korak storjen; ona je elegantna, višim krogom namenjena, „gospodska“. To je edino sredstvo, v više kroge našo literaturo vvesti. V tem oziru je našej literaturi novo polje pokrčeno; g. Stritar je s svojimi „parfumiranimi“ spisi slovensčini dveri v lični gosgovinski „boudoir“ odprl, in ravno on je bolje vseh naših dosedanjih pisateljev sposoben, jo tam udomačiti. Se ve da so „pasji pogovori“ grozen ulični krik nasproti finemu salonškemu tonu Stritarjevemu. V „Zvonu“ se družijo potaknici načinu čudni glasovi in čudne govorice, in s časoma bi se bil moral na eno ali na drugo stran oločneje zagibniti.

„Slovenski glasnik“ je svojo zadačo dobro izvrševal; med „oznanili“ je ono „Gospodom noročnikom

Pavlihe“ nekaj več nego „oznanilo“; slabo avgustovo vreme letosnjega leta je očividno delovalo na g. Levstika. V teh „oznanilih“ je tudi nekoliko preveč žalostink in gnjevk, in kakor sem že pri drugej priliki opomnil: ko bi svet res taka „dolina solz“ bil, kakoršen se v nekterih „Zvonovih“ poezijah in „oznanilih“ popisuje, tedaj se gotovo ne bi splačevalo, niti peresa za-jomočiti. Čudno je pri vsej tej tužnosti edino to, da si jih malo želi iz te „doline solz“ ubežati, in vsaki rad v njej ostane, dokler le more. Te dušne bolezni, za ktero Slovenci niti pravega imena nimamo, pri nas zares ni treba rediti in pomnoževati, ker je — domišljeno bolenje, nam pa je zdravih čuvstev in veselega, čvrstega delovanja treba; grobu itak vsi nehoté zorimo. —

Konečna naša sodba o „Zvonu“ je: škoda je, ka preneha; njegova beseda je skoz in skoz pravilna, krasna, posnemanja dostojna; jena poezija je izbrana in ima vsaj prednost umeteljno; nekteri prozaični spisi so naši literaturni novi pot odprli in so zares „le po-znanski“, in pri izogibanji nekaterim blodnjam bi list lehko še živel, rastel in cvetel! Ali vrednik mu je drugo osodo odločil, ktero izrazujemo s žalostnimi besedami: „Mortuos plango“.

Ako dobre strani „Zvonovej“ njegovim slabostim primerimo, najdemo dobre v večem številu, in tedaj ne potrjujemo končnega gesla vrednikovega, ktero na preveliko smernost in skromnost kaže, temveč mu z dobro vestjo kličemo: Annum non perdidisti, amice!

V Mariboru 18. decembra 1870.

Janko Pajk.

Razne stvari.

m. (Ljubljansko okrajno šolsko svetovalstvo.) Naši nemčurji Dežman, Pirker, Suppan i. dr. se pri vsaki priložnosti na novo — blamirajo. Kaj beremo nedavno v „Tagblattu“ od okrajnega šolskega sveta za Ljubljano, v katerem so udje ravno omenjene nemčurske velikosti in ki je menda edini med novimi šolskimi uradi te vrste na Kranjskem z nemčurskim obrazom? Ta okrajni šolski svet pravi, da deželno šolsko svetovalstvo za Kranjsko ni kompetentno pri določevanju učnega jezika v kranjskih ljudskih šolah. Te nemčurje jezi namreč najnovejši ukaz kranjskega d. š. svetovalstva, da ima biti slovenski jezik učni jezik v vseh ljudskih šolah pa Kranjskem, razen kočevskih šol in na Fužinah na Goranskem. Ne vemo, ali ljubljansko okrajno šolsko svetovalstvo ne pozna §. 51. učnega in šolskega reda od 20. avg. 1870 in §. 6 splošne postave za ljudske šole od 14. m. 1869, ki dajeta deželnim šolskim svetovalstvom pravico, da določujejo, koliko naj se v drugem deželnem jeziku v ljudskih šolah podučuje. O prvem deželnem jeziku kot učnem te postave prav za prav še govoré ne, ker se že samo ob sebi razume, kteri jezik mora biti učni jezik; pa vendar je v teh paragrafih zapopadena pravica, da deželni šolski svet more določiti, ka drugi deželni ne sme biti učni jezik. Mogoče je pa tudi, da se ljubljanski okrajni šolski svet v svoji nemčurski večini in ošabnosti ne briga za take paragrafe obče veljavnih postav, ki so našemu narodu na prid, in da se rajše zopet enkrat pred svetom — blamira!

* (Od ravnateljstva mariborske gimnazije) smo dobili sledečo izreko, ktero tiskamo brez popravkov in dostavkov: „Ravnateljstvo c. kr. Mariborske gimnazije, vsled nasprotnih poročil v javnih listih, po zvestem pozvedovanju in v najpopolnejšem soglasju učitelskega zbora izreka, da profesorji nemške narodnosti niso ščuvalno proti učencem slovenske narodnosti govorili in zato tudi v nobeno disciplinarno preiskavo prišli niso. Iz tega sledi od sam sebe, da j' ono iz tega sklepano sumničenje proti štirem profesorjem slovenske narodnosti popolnoma brez temelja.“

* (Na poleon) je francoskim vojakom, ki so v Draždanu zaprti, poslal 5000 frankov podpore. A poslali so mu jih nazaj in poročili, da rajši od lakote umrò, nego da bi od tacega človeka kaj vzeli. — Sploh se med ujetimi vojaki pokazuje jako domoljuben duh in Prusi, ki so mislili s temi ljudmi Napoleona nazaj na prestol tirati, spoznavajo, da so se motili.

* (Vranska narodna čitalnica) ima 8. januarja 1871 občni zbor s sledečim načrtom: 1. govor, 2. poročilo tajnikovo, 3. račun za drugo čitalnično leto, 4. volitev odbora in predsednika, 5. nasveti posameznih udov. Začetek ob 5. uri zvečer. Vsi čitalnari se uljudno vabijo, naj se tega zpora vdeležijo.

Odbor.

Narodno gospodarstvo.

Iz Šmarja, 27. decembra. (Okrajna založnica.) Odbor, ki je bil od okrajnega zastopa izvoljen, da se posvetuje o pravilih okrajne založnice, je že imel sejo in se zedinil o glavnih vodilih, po katerih naj bi se ustanovil ta za naš okraj silno važni zavod. Garancijo bode prevzel celi šmarski okraj z 6000 gld. in okrajni zastop bo 1000 gld. ta kaj vložil brez obresti v društveno denarnico. Zato pa bo tudi vse vodstvo si pridržal okrajni zastop in bo on v občni seji izvolil društveni odbor 9 udov. Založnica bo ob enem tudi hranilnica in torej imela dvoje vrste udov: 1. društvenike, ki plačujejo enkrat za vselej 1 gld. vpisnine, potem pa po 2 gld. na leto. Vpisnina pripada rezervnemu fondu, letna plača pa ostane lastnina društvenikov in dobiva obresti. Izposojila na menjice ali na zastavljene reči le društveniki dobivajo. 2. podporniki, ki svoje denarje na obresti vlagajo v društveno denarnico, ter jih smejo vsaki čas nazaj vzeti, kakor je to pri hranilnicah navadno.

Posojila se bodo dajale:

1) na hipoteke po pogojih pri hranilnicah na-

vadnih. La cenitev hipoteke bo sam društveni odbor preskrbel;

2) brez hipotekarne varnosti na menjice in sicer:

a) brez zastave, če sta žirant in akceptant dosti zanesljiva moža. Tu bo moralo društvo tako sprevidno ravnati, da ne zabrede v škodo;

b) na zastavljene stvari:

1. kreditni papiri, srebro in zlato;

2. premakljivo blago (fahrnisse), kakor žito, vino itd.

Okoli te točke se je najbolj sušala debata, kajti društvo si nalaga s tem veliko težav in dosti sitnob. Najeti si bo moralo magacine in klati in vsa manipulacija, ki bi sicer lehka in nagla bila, bo težavna in zamudna. Na drugo stran pa se je poudarjalo, da je ravno ta točka temelj razvijanja in napredka celega društva. Kdor pozna naše kmečko ljudstvo, ta sprevidi, da na menjice brez zastave denar izposojevati, bi imelo posebno s začetka ta nasledek, da bi se skoro vsaka menjica morala protestirati. Če pa društvo vzame za zastavo premakljivo blago, potem v prvi vrsti svoje denarje na zastave izposojuje in še le v drugi vrsti na

menjice brez zastave. Pri zastavljenem premakljivem blagu bo odbor odločil, ali ga vzame, koliko in kako dolgo da nanj posojuje. Tudi se bodo po poprej na-

znanjenem tarifu plačali mali magacinski stroški i. t. d. Če se zastavljeno blago po odločenem času ne reši, se po javni dražbi proda, in kar se je čez dolg in stroške skupilo, to se zastavljavec povrne. Društvo bo pa tudi kupčijo z vinom in žitom v tem okraju lehko pospešilo, kajti kdor eno ali drugo zastavi, mora tudi povedati ceno, po kateri društvo zastavljeno blago tudi pred časom zapadenega dolga sme prodati. Na ta način bo imelo društvo lahko več zaloge z vinom, in kupčevalci, ki morajo zdaj od vasi do vasi letati, bodo vedeli, kje več vina skupaj lehko dobijo in po isti ceni, po kateri bi ga po zamudi časa in truda morali iskat v postranskih kotih.

Društveni odbor bo sestavljen iz 9 udov, ki izmed sebe volijo ravnatelja, namestnika, denarničarja, kontrolorja in tajnika. Vsi svoja opravila brez plače opravljajo, vendar sme okrajni zastop po društvenih razmerah poslednjim trem privoliti nagrade ali pa najeti posebnega uradnika.

Čisti dobiček pripada rezervnemu fondu, dokler ta ni zrastel do 10 % vseh vložnin. Potem se porabi za občno-koristne namene.

Ta pravila se bodo predložila okrajuemu zastopu, ki bo v ta namen v kratkem imel občni zbor; in upati je, da zastop privoli garancijo prevzeti, ker bo tudi o porabi dobička on odločil.

Dunajska borsa 2. januarja.

Enotni drž. dolg v bankoveih	56 fl 70 kr
Srebro	121 , 75 "
Napol.	9 , 97 "

Razprodaja suknjenega, platnenega in drugega manufakturnega blaga

v prodajalnici

Henrika Skodlar-ja

na velikem trgu v Ljubljani.

(5)

Josef Weiss,

lekarna „Zum Mohren“ na Dunaji, mesto, Tuchlauben, Nr. 27 priporoča čestitemu občinstvu naslednje predmete:

(Po pošti se blago razpošilja le če se priloži 15 kr. a. v. za ambalažo).

Pate pectorale. Od lekarničara Georgé na Francoskem. Prsne table zoper hribo, kašelj in zagrljenost. Cena ene škatljice 70 nkr. Če se vzame 12 škatljic, se odpusti 25 precent.

Algontine. (Zobna voda, ki na hip vstavi bol.) Do sedaj edino skušeno sredstvo proti zobobolu; pomaga hipoma in nima v sebi nikakoršnih ostrih ali kislih tekočin, tedaj se tudi za otroke rabi. Sklenica 70 kr. — Pri 12 sklenicah se 20 precentov odbije.

Kilno mazilo. Posebno dobro za kilo (modrón); napravlja in priporoča dr. Krusi, praktični kilni zdravnik v Basel-u. V pušicah iz kositarja s popisom vred. Cena 3 gld. 50 sold. a. v.

Olje za lase iz kina-skorje, da se pomnože in krepijo lasi. Škatljica 87 kr. a. v.

Balzam za ozubo, v lončkah po 50 kr. a. v., kjer tudi pri zastaranih ozeblinah kolikor mogoče hitro bolečine utolaži in popolnoma ozdravi; po mnogoljetnih skušnjah si je pridobil ta priporočljivi pri-pomoček občno zadovoljstvo.

Štupa za kašelj in hribo. Dr. Quarini. Izvirne škatle po 65 kr.

Olje iz toričnih (Kletten) korenin.

za lase; v sklenicah po 40 kr., dvanajstorka 25 pret. ceneja.

Seehofer-jev ogerski balzam za rane in želodec. Ta balzam je že nad 40 let obče prijavljen zarad svojih izvrstnih moči in nizke cene. Sklenica z navodom 40 kr., dvanajstorka 20 precent ceneja.

Tablice za gliste od dr. Callon-a. Te tablice se priporočajo kot gotov pomoček proti gliptom. So prav prijetnega okusa, in se dadé otrokom igraje. V škatljicah z navodom 40 kr., dvanajstorka 20 pret. ceneja.

Cachou aromatisé za to, da ne diši slabu iz ust po puhanji tabaka, po jedi, vinu, pivu ali drugih močnih pijačah; neobhodno potreben, kader se ima iti v olkane družbe, v gledišče, na ples, v salón itd. Ti cachou obstojé iz čistih, zdravju celo ne škodljivih rastlinskih delov, in obvarujejo zobe, da ne gnijejo in ne bolé. Vsakikrat kader se hoče ta pri-pomoček rabiti, vzame in zveči se ena kroglica (pilă), in neprjetni duh je zginil. V škatljicah po 70 krajec (soldov).

Pristno (pravo) olje iz turinovih jeter napravljeno. Priznano je to olje kot naj-

boljše zdravilo za vse prsne in plučne bolezni. Sorte je izvrstne in čistega okusa; sklenica po 1 gld. in 1 gld. 80 kr., dvanajstorka 25 precent ceneja.

Francosko tekoče barvilo za lase, kakor kdor hoče, črno, rjavo ali belkasto in sicer v 10 minutah stalno; moč tega barvila je že obče znana in ne potrebuje priporočanja. Priprava za barvanje, to je, 2 ščeti in 2 skledici, 50 kr. Ena sklenica razpuščenega barvila za lase 2 gld. a. v.

Esencija za oči dr. Römerhausenova, za obvarovanje in zboljšanje vida. — Ena sklenica s podukom vred 3 gold.

Augsburška živeljna tekočina (Lebenssensenz) od dr. Kiesow-a. Se posebno priporoča proti trajajočemu telesnemu zaporu, slabemu prebavljanju in zlatej žilici. Sklenica z navodom 50 kr. in 1 gld., dvanajstorka v izvirnih malih zabožih 25 precent ceneja.

Eau de Botot. Aromatična ustna voda, izvrstno in obče priljubljeno sredstvo, keder zobje bolé, gnijoj, ali iz ust smrdi. Sklenica 50 kr.

Ess-bouquet, jako fina vonjava za robce in perilo sploh. Cena sklenici 1 gold.

(10)

Papirji, obiskalnice, pečati in druge pisne priprave, najbolje blago po sledovi preniski ceni.

Geslo kupčije: Tudi za malo denarja se lahko kupi dobro blago.

Francoski papir za pisma v ktero se zastonj vtisne vsako ime, črke in krone.

100 listov osmike, fini, beli gld. — kr. 45

100 " angl. rebrastega ali liniranega 65

100 listov rebrastega v vseh barvah 75

100 listov četvorke, fini, beli 85

100 " angl. re-brast in liniran 1 —

100 listov, zavitkov, osmerke, beli 50

100 listov, zavitkov, osmerke, rebr. močan papir 50

100 listov, zavitkov, pisanih rebrastih 55

100 listov, zavitkov, znotraj ostekljenih 60

100 listov, zavitkov, za četvorko, rebr. močan papir 65

Dve lepi črki s krono v običnem hrvotiku veljati na 100 listih 30 kr., za 100 zavitkov 30 kr.

100 obiskalnic na dvojno lakiranem papirji, najfinje kamnotisk, najnovješte pismenke, 1 gl., ravno take, fineje, s črnim tiskom 50 kr.

Dobiva se tako dobro blago edino na Dunaj pri **A. Friedman-u**, Praterstrasse Nr. 26.

Jeklena peresa

Regulator-peresa za vsako roko in pa-

pir, 12 peres kr. 24

12 angležkih, najboljih 12 vrst 10

12 ducentov (1 karton) omenjenih vrst 80

12 Aluminij-peres, proti rji zavarovani 80

1 ducent kavčukastih peres, po svoje izvrstnih 10

1 ducent svinčnikov, dobrih, kr. 10, 15, 25, 35, 45.

1 ducent peresnih ročajev, kr. 10, 15, 25, 30.

Jako spretni so novi mašinski svinč-

niki: ni jih treba ostriti, tudi se ne lomijo,

1 svinčnik v les vdelan 10 kr., v kost 15 kr.,

1 svinč. s peresnim ročajem in nožem 90 kr.,

1 kapsula s tekočino za 3 meseca 10 kr.,

1 kos union-radir-gumi za svinec in tinto 5 kr.

Najlepše izrezani pečati s

črno pisavo. 1. pečat z 2 črkama s

finim držalom 50 kr., krona velja 30 kr., cela imena po ceni.

Preše za visoko iztisneni tisk z imenom lepo delane f. 2.80, 3.50.

Stampilje s kositarjevo škatlio, mastjo in ščetom 4 f. 50.

Najnovješe stampilje samo o ma-

kalnice napravijo 1000 iztisov, ako se ma-

šina samo enkrat namoči, najprikladnejše za

pisarne in urade, 1 šč. z najfinijem izrezom 6 f. 50.

Nepokončljive elastične tablice za računanje po 5, 10, 15, 20 kr.

Najlepše karte za godin gratulacije, krasno izdelane po 5, 10, 15 kr., posebno lepe z vedno dišečo blazinico po 20, 30, 40, 50 kr.

Pisne mape majhne, osmerne brez oprave s zaporec f. 1.20, 1.50, 1.80. Take z vso opravo po f. 2., 2.50.

Zunaj in znotraj umeđno izdelane po f. 3.50, 4, 4.50. V veliki četvorki brez oprave po f. 1.80, 2.50, z vso pisno opravo po f. 3, 3.50, 4, 4.50. Umetno izdelane po f. 4.50, 5, 5.50.

Pečatne marke za pisma, ktere so za-

rad svoje priročnosti, cene in varnega zapi-

ranja bolje, nego oblati in vosek, najlepše

delo z vsakojako firmo, grbom, imenom, mo-

nogramom, 500 mark po gld. 1.20, 1000 mark

gld. 1.80.

Papeterije.

Lepo oskrbljen zavoj, napoljen z raz-

nimi krasnimi papirji po 25, 35, 50, 60, 80 k.,

gld. 1.

Praktično dober kup darilo je nova

pisna garnitura iz vlijeta bronsa, sestavljena iz 10 kosov: 1 tintnik, 1 peresni ročnik, 1 pečat, 2 pisna svečnika, 1 termometer,

1 ročen svinčnik, 1 škatlica za netilo, 1 obri-salo, 1 obesalo za kinč ali uro. Vse prav-krasno izdelano in velja samo 3 gld.

Najbolje črtavno orodje.

1 škatlic 80 kr., gld. 1, 1.20, 1.50; 1 škat-lica popolna gld. 1.80, 2.50, 3. 1 črtavnik 30 kr., 1 cirkelj, majhen, 30 kr., velik 40 kr.

Globusi po 50, 80 hr., gl. 1, 1.50, 2, 3.

Škatlice s tušom, napolnjene z najlep-šimi medenimi barvami po kr. 30, 50, 80,

gld. 1, 1.50, 2.

Listnice

lepe po kr. 10,